

Власюк Катерина,
студентка 47 групи ННІ педагогіки,
Житомирського державного університету імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. пед. наук Сорочинська О.А.

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ШЛЯХОМ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Актуальність дослідження. У сучасних умовах стрімкого розвитку науки і техніки, інформаційних технологій, зміни структури та змісту освіти, її гуманізації особливого значення набуває питання підготовки учня до життя в складних умовах, що швидко змінюються. Вона пролягає через шлях навчання, у процесі якого найважливішу роль відіграє пізнавальна активність учнів. Пізнавальний інтерес є ефективним засобом успішного навчання, необхідною умовою досягнення позитивних наслідків, найважливішим мотивом пізнавальної діяльності людини, який збуджує її до пошуку істини, сприяє оволодінню учнями досвідом пошукової діяльності в атмосфері загального захоплення цікавою справою [1, с. 15].

Проблема формування й розвитку пізнавальних інтересів особистості завжди привертала увагу психологів, педагогів, методистів, учителів-практиків. Ця проблема розглядалась у працях Н. Бібік, Б. Друзь, О. Киричук, О. Савченко, М. Савчина, О. Скрипченко, Г. Щукіної та інших.

Основна форма прояву активності дітей – ігрова діяльність – є також основним засобом пізнання нею зовнішнього світу, відображення його у формі відчуттів, сприймань, уявлень. Гра зацікавлює дитину процесом, який приносить їй задоволення.

Мета дослідження – дослідити розвиток пізнавальних інтересів молодших школярів шляхом ігрової діяльності при вивченні інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

З позиції науково-педагогічного значення *пізнавальний інтерес* – це важливий фактор удосконалення процесу навчання і одночасно показник його результативності й ефективності, так як він стимулює самостійність, пізнавальну активність, творчий підхід до навчального матеріалу, спонукає до саморозвитку.

У педагогічній науці на думку Г. Морозової інтерес – це емоційно-пізнавальне відношення між суб'єктом пізнання і об'єктом, де активну роль грає суб'єкт пізнання. На погляд П. Подласого, інтерес є одним із постійних сильнодіючих мотивів людської діяльності [2]. Таким чином, інтерес це – особливе відношення до чого-небудь; певна направленість особистості; умова пізнавальної діяльності; емоційне відношення до об'єктів чи явищ діяльності.

Оволодіння навчально-пізнавальною діяльністю гра є провідна діяльність дитини, тобто така, у контексті якої ефективніше, ніж в інших видах дитячої діяльності, розвиваються всі психічні процеси, відбувається перехід із одного ступеня розвитку на інший. На межі дошкільного та молодшого шкільного віку відбувається зміна провідних видів діяльності – гра заміщується навчанням як новим, продуктивнішим в онтогенетичному розвитку дитини видом діяльності. Це відбувається не миттєво після вступу дитини до школи, а поступово, протягом значного проміжку часу [4, с. 12].

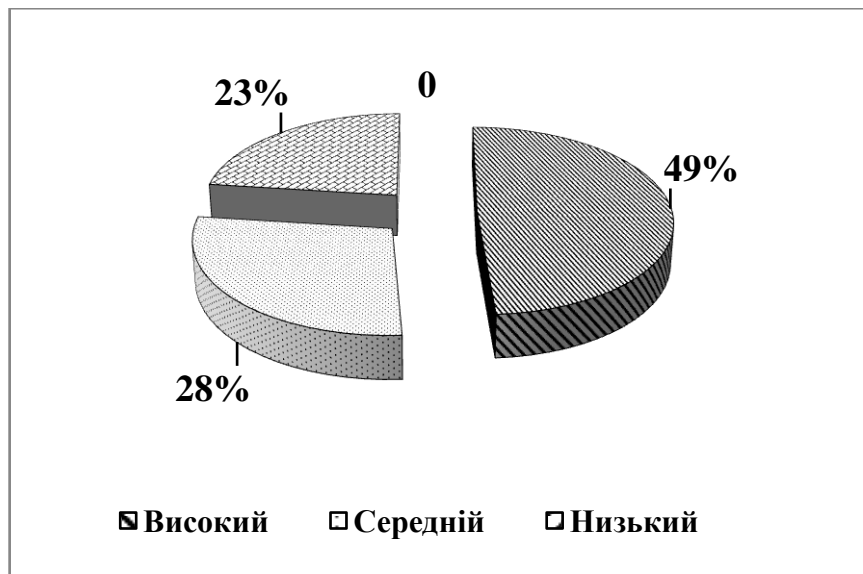
Одна з перших класифікацій ігор належить К. Грасу. Він поділяє ігри на дві групи: експериментальні або ігри спеціальних функцій. До першої групи належать сенсорні, моторні, інтелектуальні, афективні ігри, вправи волі. До другої групи належать різні ігри, у яких вправляються часткові здібності, необхідні для застосування у різних сферах життя (суспільного, сімейного) [3].

Дослідження рівня пізнавального розвитку молодшого школяра проводилося на базі Житомирської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №22 імені В. М. Кавуна із учнями 2-х класів (2-А та 2-Б). Експеримент охопив 20 учнів, які були поділені на 2 групи: ЕГ та КГ (по 10 осіб у кожній). У ході експериментального дослідження, що проводилося нами у 3 етапи, було виділено структуру, критерії, рівні та показники пізнавального розвитку

молодших школярів.

При визначенні рівня пізнавальних інтересів дітей молодшого шкільного віку було обрані наступні критерії: *мотиваційно-цільовий; пізнавальний; рефлексійно-оцінювальний.*

На початковому етапі нашого дослідження із застосуванням методик, анкет та завдань було помічено, що показники дітей здебільшого є низькими (рис. 1 та 2).

Рис. 1. Рівень пізнавального розвитку КГ на констатувальному етапі експерименту

Рис. 2. Рівень пізнавального розвитку ЕГ на констатувальному етапі експерименту

Отже, за результатами констатувального етапу експериментального

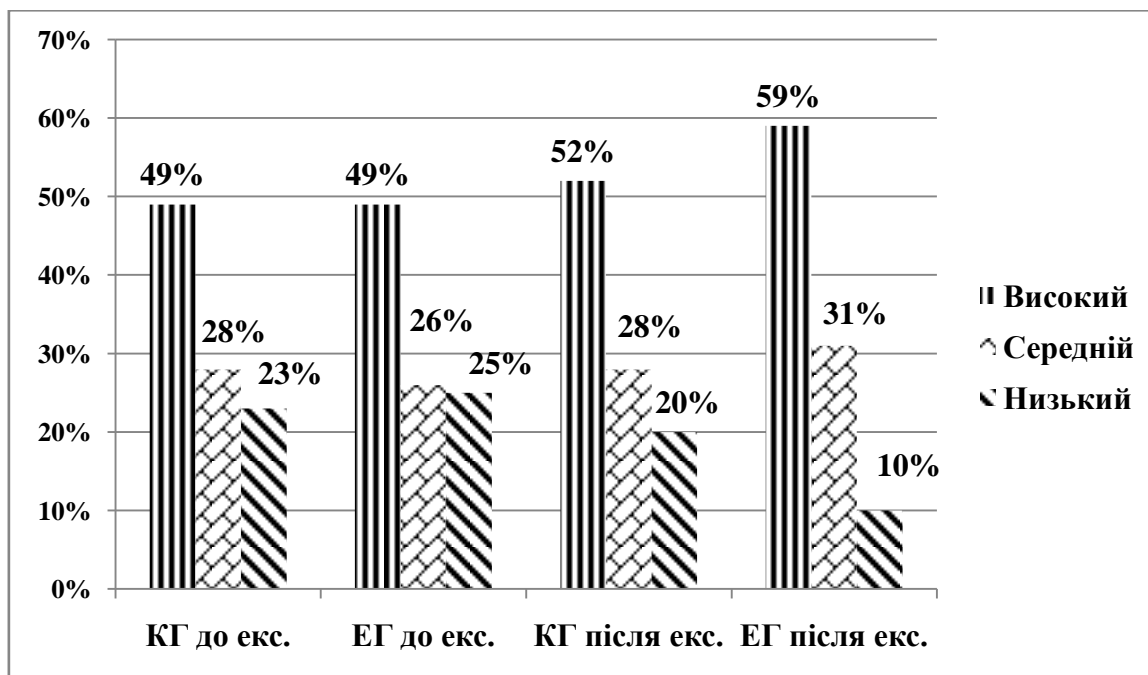
дослідження бачимо, що рівень пізнавального розвитку дітей двох груп майже однаковий. У ЕГ низький рівень склав 26%, у КГ – 23%, середній у ЕГ – 25%, КГ – 28%, високий рівень у ЕГ та КГ – по 49%.

З огляду на отримані результати, на наступному етапі роботи нами була розроблена та запроваджена авторська програма уроків із елементами ігрової діяльності для покращення рівня пізнавальних активності учнів, а також рівня пізнавального розвитку загалом. На цьому етапі нами була проведена система роботи, яка була спрямована на формування належного рівня пізнавальних знань дітей, їх позитивного емоційного ставлення до довкілля, а також формування культури поведінки дітей та здатність реалізувати свої знання практично. Цьому сприяли різні види ігор та вправ: Гра «Полювання на гриби», «Хто пояснить?», «Кошик грибника»; вправа «Нагодуй тваринку», «Склади пазл» та багато інших.

Для підвищення пізнавальної активності на уроках ми організували роботу в парах, групах та роботу з ілюстраціями. Для створення мотивації на уроках ми використовували загадки. Окрім того, важливу роль у пізнавальній активності дітей відіграв урок-екскурсія («Загадкова вікторина») та різні бесіди (Що потрібно живим істотам).

Після упровадження авторської програми у освітній процес молодших школярів із використанням відповідних педагогічних умов, нами було організоване та проведене повторне дослідження. На контрольному етапі експерименту показники сформованості рівня пізнавального розвитку молодших школярів були такими (рис. 3.).

Таким чином, аналіз результатів контрольного експерименту свідчить про зростання показників у обох класах. Динаміка високого рівня у КГ становила 3%, а у ЕГ – 10%. Середній рівень у КГ залишився без змін у ЕГ зріс на 5%, у. Щодо низького рівня, то у КГ він знизився на 3%, а у ЕГ він знизився на 15%.

Рис. 3. Рівень пізнавального розвитку дітей КГ й ЕГ на початковому та контрольному етапі

Висновки. Отож, контрольний етап нашого дослідження свідчить про ефективність розробленої нами програми навчання в роботі з молодшими школярами на уроках «Я досліджую світ». Така програма дає можливість опанування молодшими учнями високим рівнем пізнавального розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ангеліс К. О. Розвиток особистісної рефлексії у пізнавальній активності підлітків: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія»/ К. О. Ангеліс; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2010. – 20 с.
2. Бахир В. К. Развивающее обучение // Начальная школа – 2004. – № 5. – С. 30.
3. Власенко А. Роль гри у навчанні і вихованні молодших школярів // Початкова школа – 1997. - С.40-45
4. Пастушкова М. А. Формирование познавательных интересов младших школьников в учебной деятельности: Ав-тореф. дис. канд. пед. наук. – М., 2012. – 17 с.